

अनुसूचित जमातीच्या इयत्ता ५ वी ते १० वी मधील वर्गात शिकणाऱ्या मुलींमध्ये गळतीचे प्रमाण थांबविण्याकरिता शिष्यवृत्ती देण्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन

आदिवासी विकास विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : आवगृ-१००३/प्र.क्र.२६(२००३)/का.१२

मंत्रालय, विस्तार भवन, मुंबई-४०० ०३२

दिनांक : १४ ऑक्टोबर, २००३

वाचा : शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग, क्रमांक : बीयुडी/पुरक मागण्या/ प्र.क्र.४२/ का.७, दिनांक ८ ऑगस्ट, २००३

प्रस्तावना : अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थिनींचे गळतीचे प्रमाण कमी करण्यासाठी शिष्यवृत्ती देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. समाजकल्याण विभागाच्या धर्तीवर सदर योजना नव्याने राबविण्यात येणार आहे. यासंदर्भात शासन सन २००३-२००४ या शैक्षणिक वर्षापासून अनुसूचित जमातीच्या मुलींना १ ली ते ४ थी पर्यंत दर दिवशी १ रुपया प्रमाणे उपस्थिती भत्ता तसेच इयत्ता ५ वी ते ७ वी पर्यंत अनुसूचित जमातीच्या मुलींचे गळतीचे प्रमाण थांबवावे म्हणून दरमहा रुपये ५०/- प्रमाणे १० महिन्याकरिता रुपये ५००/- प्रत्येकी व इयत्ता ८ वी ते १० वी तील मुलींकरिता दरमहा रुपये १००/- प्रमाणे १० महिन्याकरिता रुपये १०००/- प्रत्येकी शिष्यवृत्ती देण्यास या शासन निर्णयान्वये मंजूरी देत आहे. सदरहू योजनेबाबतचा तपशील सोबतच्या परिशिष्टामध्ये जोडला आहे.

शासन निर्णय : आदिवासी उपयोजनेतर्गत उपलब्ध झालेला निधी अर्थसंकल्पित करण्यासाठी जुलै, २००३ च्या विधिमंडळाच्या अधिवेशनात या योजनेकरिता पुरवणी मागणीचा प्रस्ताव सादर करण्यात आला होता. त्यानुसार महाराष्ट्र (द्वितीय पुरवणी) विनियोजन अधिनियम २००३ (सन २००३ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्र. २०) म्हणून महाराष्ट्र शासन राजपत्र असाधारण, भाग-४, दिनांक २५ जुलै, २००३ रोजी पुरवणी मागण्याच्या अर्थसंकल्पित तरतूदीच्या वितरणासाठी पारित झाला असल्यामुळे सदर रुपये ११.०० कोटी (रुपये अकरा कोटी फक्त) इतका निधी उपरोक्त परिच्छेदातील बाबींकरिता खर्च करण्यास आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांना या शासन निर्णयान्वये मंजूरी देण्यात येत आहे.

२. याबाबत होणारा खर्च हा " मागणी क्रमांक :टी-४, २२२५- अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्गीयांचे कल्याण - पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना-जनजाती क्षेत्र उपयोजना-०२- अनुसूचित जमातीचे कल्याण-२७७ शिक्षण, (१०) प्राथमिक व माध्यमिक शाळेत शिकणाऱ्या अनुसूचित जमातीमधील विद्यार्थिनींची गळती थांबविण्यासाठी शिष्यवृत्ती (१०)(०१)

राज्य योजनांतर्गत योजना (२२२५ ३३८ ७) योजनांतर्गत /दत्तमत " या अर्थलेखा शिर्षाखाली खर्ची टाकून प्रतिवर्षी त्यासाठी करण्यात येणाऱ्या मंजूर तरतूदीमधून भागविण्यात यावा.

३. हा शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने त्या विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.८५७/०३/व्यय-१४, दिनांक ६.१०.२००३ अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(मफिउल हुसेन)

सह सचिव

प्रति,

आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक (१० प्रती)

अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे /नाशिक /नागपूर /अमरावती

संचालक, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे

शिक्षण संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र-१/२, मुंबई /नागपूर

महालेखापाल (लेखा व परिक्षा) महाराष्ट्र-१/२, मुंबई /नागपूर

जिल्हा कोषागार अधिकारी, नाशिक/नागपूर /पुणे / ठाणे /यवतमाळ/गडचिरोली/अमरावती /

अहमदनगर/नांदेड/धुळे /नंदुरबार /अकोला /गोंदिया /चंद्रपूर /भंडारा /वर्धा /जळगांव

सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प

नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२

वित्त विभाग (व्यय-१४/अर्थ-१७) मंत्रालय, मुंबई

सहसंचालक, लेखा व कोषागारे, संगणक कक्ष, नवीन प्रशासकीय भवन ५ वा मजला, मंत्रालय

मुंबई-३२

मा. मंत्री (आदिवासी विकास) यांचे खाजगी सचिव

मा. राज्यमंत्री (आदिवासी विकास) यांचे खाजगी सचिव

मा.प्रधान सचिव (आदिवासी विकास), मंत्रालय.

मा.सह सचिव (आदिवासी विकास), मंत्रालय यांचे स्वीय सहाय्यक

मा. उप सचिव (श्री.कुलकर्णी), मंत्रालय यांचे स्वीय सहाय्यक

मा. उप सचिव (श्री.गावीत) मंत्रालय यांचे स्वीय सहाय्यक

आदिवासी विकास विभागातील सर्व कार्यासने, मंत्रालय, मुंबई-३२

निवड नस्ती, का.१२, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२

परिशिष्ट "अ"

अ.क्र.	बाब	तपशिल
१	योजनेचे नाव	अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थिनींमध्ये गळती थांबविण्याकरिता शिष्यवृत्ती देणे.
२	योजनेचे अंदाजपत्रक	इयत्ता ८ वी ते १० वी मध्ये शिक्षण घेत असलेल्या प्रती विद्यार्थिनीस दरमहा रुपये १००/- प्रमाणे १० महिन्याकरिता रुपये १०००/- प्रत्येकी याप्रमाणे १०६१८४ विद्यार्थिनीकरिता रुपये १०,६१,८४,०००/- इयत्ता ५ वी ते ७ वी मध्ये शिक्षण घेत असलेल्या प्रती विद्यार्थिनीस दरमहा रुपये ५०/- प्रमाणे १० महिन्यासाठी रुपये ५००/- प्रत्येकी याप्रमाणे २१४०९६ विद्यार्थिनीकरिता १०,७०,४८,०००/- याप्रमाणे या योजनेकरिता एकूण २१,३२,३२,०००/- वार्षिक खर्च अपेक्षित आहे.
३	योजनेचे उद्दिष्ट, स्वरूप व आवश्यकता	अनुसूचित जमातीच्या मुलींना इयत्ता १ ली ते ४ थी पर्यंत शाळेत दरदिवशी १ रुपया प्रमाणे उपस्थिती भत्ता देण्यात येतो. मात्र इयत्ता ५ वी ते १० वी पर्यंतच्या अनुसूचित जमातीचे मुलींचे गळतीचे प्रमाण खालीलप्रमाणे दिसून येते-- इयत्ता ५ वी -- ४५ टक्के इयत्ता ६ वी -- ५२ टक्के इयत्ता ७ वी-- ५९ टक्के इयत्ता ८ वी -- ६९ टक्के इयत्ता ९ वी -- ७२ टक्के इयत्ता १० वी -- ७८ टक्के आदिवासी मुलींमध्ये शिक्षण घेण्याचा कल निर्माण व्हावा व इतर दर्शविलेले गळतीचे प्रमाण थाबावे म्हणून इयत्ता ५ वी ते ७ वी तील मुलींकरिता दरमहा रुपये ५०/- व इयत्ता ८ वी ते १० वी तील मुलींकरिता दरमहा रुपये १००/- प्रमाणे १० महिन्यांकरिता शिष्यवृत्ती मंजूर करणे प्रस्तावित करण्यात येत आहे.
४	योजनेचे लाभक्षेत्र	सर्व जिल्ह्यातील इयत्ता ५ वी ते १० वी च्या वर्गात शिक्षण घेणाऱ्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थिनी.
५	योजना राबविणारी यंत्रणा	प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प, मुख्याध्यापक प्राथमिक शाळा, जिल्हा परिषद शाळा, शासकीय आश्रमशाळा, अनुदानित आश्रमशाळा, माध्यमिक अनुदानित शाळा
६	लाभार्थ्याची निवड करणे	लाभार्थ्याची यादी ५ वी ते १० वी मध्ये शिक्षण घेणाऱ्या (प्राथमिक, माध्यमिक, अनुदानित, शासकीय आश्रमशाळा, अनुदानित शाळातील (शिक्षक विभाग) जिल्हा परिषद शाळा या सर्व शाळामधून शिक्षण घेणाऱ्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थिनींकडून

		<p>संबंधित मुख्याध्यापक अर्ज भरून घेईल. हा अर्ज एकदाच भरून घेण्यात येईल व त्याची प्रत मुख्याध्यापक यांच्याकडे विद्यार्थिनीची वैयक्तिक माहिती म्हणून राहील. (अर्जाच्या नमुना परिशिष्ट "ब") अर्जाच्या सुरक्षिततेची जबाबदारी मुख्याध्यापक यांच्यावर राहिल. पुढील वर्षी विद्यार्थिनीची पुढील वर्गामध्ये विद्यार्थिनीची वर्गोन्नती झाली तर परत अर्ज घेण्याची गरज नाही. फक्त मुख्याध्यापकाने तिच्या नावाची यादी विहित प्रपत्रामध्ये प्रकल्प अधिकारी यांच्याकडे मंजूरीसाठी पाठवावी. मात्र ज्या विद्यार्थिनीची उपस्थिती ७० टक्क्यापेक्षा कमी असेल त्यांना शिष्यवृत्ती अनुज्ञेय राहणार नाही. एका वर्षात एक वेळा नापास झालेल्या विद्यार्थिनीस या योजनेचा लाभ घेता येईल. परंतु एका पेक्षा जास्त वेळा नापास झालेल्या विद्यार्थिनीस या योजनेचा लाभ मिळणार नाही. मुख्याध्यापक हे पात्र अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थिनीची यादी विहित प्रपत्रात भरून दोन प्रतीत पाठवतील. त्यासोबत संबंधित विद्यार्थिनीच्या अर्जाची छाननी केलेली असून अर्जामधील माहिती बरोबर आहे अशा आशयाचे प्रमाणपत्र द्यावे असा प्रस्ताव प्रकल्प अधिकारी यांच्याकडे मंजूरीसाठी पाठवतील. प्रकल्प अधिकारी या यादीची छाननी करून पात्र लाभार्थींना शिष्यवृत्ती मंजूर करतील. तसेच प्रकल्प अधिकारी यांच्याकडे पाठविलेल्या प्रस्तावाची एक प्रत मुख्याध्यापकाकडे राहील. त्याचप्रमाणे मुख्याध्यापक शाळेच्या स्तरावर या माहिती ची जादा नोंद असलेली प्रमाणित नोंदवही देखील अद्ययावत ठेवतील. ज्यावेळी लेखा परिक्षण किंवा शासकीय अधिकारी शाळेची तपासणी अथवा पडताळणी करतील त्यावेळी मुख्याध्यापकांनी नोंदवही तपासणीसाठी उपलब्ध करून द्यावी.</p>
७	निधी वितरीत करण्याची पद्धत	<p>विहित नमुन्यातील यादी प्रकल्प अधिकारी यांच्याकडे प्रस्ताव आल्यानंतर त्यांनी शिष्यवृत्तीसाठी पात्र असलेल्या विद्यार्थिनींना मान्यतादेऊन पात्र विद्यार्थिनीची यादी व धनादेशासह मुख्याध्यापकांना देतील व मुख्याध्यापक हा निधी तीन हप्त्यात वितरीत करतील.</p> <p>पहिला हप्ता १५ जून ते १५ सप्टेंबर या कालावधी साठी असेल व तो १४ नोव्हेंबर रोजी वाटप करावा. दुसरा हप्ता १५ सप्टेंबर ते १५ डिसेंबर या कालावधीसाठी असेल व तो २६ जानेवारी रोजी वाटप करावा. तिसरा हप्ता हा १५ डिसेंबर ते १५ एप्रिल या कालावधीसाठी असेल व तो १ मे रोजी वाटप करावा.</p> <p>या निधीचे वाटप ग्रामस्थ, सरपंच व शिक्षण समितीचे सदस्य यांच्या उपस्थितीत करावे. ज्या विद्यार्थिनी लहान असतील त्यांचा निधी त्यांच्या पालकांना देऊन त्याची एक रुपयाच्या स्टॅम्पवर सही घेण्यात यावी. जर काही कारणास्तव निधीचे वाटप वेळेवर झाले</p>

		<p>नाहीतर शिक्षण समितीचे काहीसदस्य, सरपंच व शासकीय आश्रमशाळा/ अनुदानित आश्रमशाळांच्या संबंधात शासकीय आश्रम शाळासाठी असलेल्या शालेय शिक्षण समितीच्या सदस्यां समोर वाटप करावे. शिष्यवृत्तीच्या वाटपाची स्वतंत्र प्रमाणित नोंदवही मुख्याध्यापक यांनी अद्ययावत ठेवावी. केंद्र प्रमुख यांनी दौऱ्याच्या वेळी निधीचे योग्य वाटप होत आहे याची खात्री करावी.</p> <p>अपर आयुक्त, प्रकल्प अधिकारी कार्यालयातील अधिकारी शाळा भेटीसाठी अथवा तपासणीसाठी जातील तेव्हा सदर विद्यार्थिनीस व विद्यार्थिनीच्या पालकाशी संपर्क साधून योजनेची अंमलबजावणी व्यवस्थित होते किंवा कसे याची पाहणी व खातरजमा करतील. व तसा अहवाल वरिष्ठांना सादर करतील.</p>
८	योजनेच्या अटी व शर्ती	<p>योजनेचा लाभ प्रमाणित आदिवासींना मिळावा जेणेकरून काही असामाजिक व्यक्ती या योजनेचा फायदा घेणार नाहीत याकरिता त्या विद्यार्थिनीचे स्वतःच्या वडिलांचे भावाचे बहिणीचे जातीचे प्रमाणपत्राची सत्यप्रत अर्जासोबत जोडावी. जर त्यांच्याकडे जातीचा दाखला नसेल तर शाळा सोडण्याचा दाखला जमिनीचा ७/१२ उतारा आदिवासी विविध कार्यकारी सोसायटीचे सभासद असल्याचे प्रमाणपत्र यापैकी एक दस्तऐवज अर्जासोबत असावे.</p> <p>आदिम जमातीच्या विद्यार्थिनीकरिता जर त्यांच्याकडे वरील प्रमाणपत्र उपलब्ध नसेल तर संबंधित ग्रामपंचायती कडून ती विद्यार्थिनी आदिम जमातीची आहे असा दाखला अर्जासोबत जोडावा. ही सवलत फक्त आदिम जमातीच्या विद्यार्थिनीसाठी अनुज्ञेय राहिल.</p> <p>मुख्याध्यापकास जर एखाद्या प्रमाणपत्राबाबत संशय आला तर त्यांनी त्या विद्यार्थिनीचा सक्षम अधिकाऱ्याचा जातीचा दाखला मागवावा. जातीच्या दाखल्याचे बाबतीत मुख्याध्यापक किंवा प्रकल्प अधिकारी यांना संशय येत असेल तर जात पडताळणी समितीकडून त्याची जातीच्या प्रमाणपत्राची तपासणी करून घ्यावी. जोपर्यंत त्यांच्या जातीची खात्री होत नाही तोपर्यंत त्यांना शिष्यवृत्ती देऊ नये.</p> <p>जर एखादया विद्यार्थिनीने खोटे दाखले देऊन शिष्यवृत्ती घेतली असेल तर तिच्याकडून ही शिष्यवृत्ती व्याजासहीत वसूल करण्यात येईल असे हमी पत्र अर्जामध्येच लिहून घ्यावे. जिल्हा परिषद कार्यक्षेत्रातील जिल्हा परिषद शाळामधील अथवा खाजगी शाळामधील आदिवासी उपयोजनांतर्गत व आदिवासी उपयोजना क्षेत्राबाहेरच्या इयत्ता ५ वी ते १० वी अखेरच्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थिनीच्या उपस्थिती बाबतची माहिती शिक्षण अधिकारी (प्राथमिक /माध्यमिक) यांच्या अखत्यारीतील गट शिक्षण अधिकाऱ्या मार्फत संग्रहित करून शिष्यवृत्ती वाटपाबाबत त्यांच्या</p>

		<p>स्तरावरून योग्य त्या सूचना देऊन शिष्यवृत्तीचे वाटप वरीलप्रमाणे जिल्हा परिषदेचे मुख्याध्यापक करतील.</p> <p>नगरपालिका व महानगरपालिका यांच्या कार्यक्षेत्रातील इयत्ता ५ वी ते इयत्ता १० वी अखेरच्या नगरपालिकेच्या अथवा महानगरपालिकेच्या शाळातील अथवा खाजगी शाळातील अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थिनींना शिष्यवृत्ती वाटप करण्यासाठी प्रशासन अधिकारी, नगरपालिका शिक्षण मंडळ, प्रशासन अधिकारी, महानगरपालिका शिक्षण मंडळ याच्यामार्फत शिष्यवृत्ती वाटप करण्याची दक्षता घेतील.</p> <p>वरील बाबत राज्यस्तरावर सचिव शालेय शिक्षण व शिक्षण संचालक, शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे हे संबंधितांना सूचना पारित करतील.</p>
९	उपयोगिता प्रमाणपत्र	<p>मुख्याध्यापकांनी दर ५ महिन्यांनी अनुसूचित जमातीच्या मुलींना रक्कम अदा केल्याबाबतच्या पावत्या विद्यार्थिनींच्या स्वाक्षरीने व पालकाच्या स्वाक्षरीने प्रकल्प कार्यालयाकडे सादर करणे बंधनकारक राहिल.</p>

परिशिष्ट "ब "
अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थिनीमध्ये गळती थांबविण्याकरिता
शिष्यवृत्ती योजना अर्जाचा नमुना

अ.क्र.	बाब	तपशिल
१	विद्यार्थिनीचे नाव (आडनाव प्रथम लिहावे)	
२	वडिलांचे अथवा पालकांचे नाव	
३	कायमचा पत्ता (तालुका व जिल्ह्यासह)	
४	आदिम जाती	कोलाम/कातकरी/ माडीया गोंड
५	जात /पोट-जात/जमात/पोट-जमात	
६	जन्मतारीख	
७	मागील परिक्षेचा तपशील	
८	सध्या शिक्षण घेत असलेल्या विद्यालयाचे/ संस्थेचे नाव	
९	जातीचा दाखला	

मी सत्य प्रतिज्ञेवर लिहून देते की, मी दिलेली माहिती सद्सद्विवेक बुद्धीला स्मरून खरी दिलेली आहे ती खोटी आढळून आल्यास मी योग्य त्या कार्यवाहीस पात्र राहिन व मला दिलेली शिष्यवृत्ती परत करीन.

अर्जदाराची सही

स्वाक्षरी करणाऱ्या अधिकाऱ्याचे नांव व हुद्दा

वेळ

दिनांक :

मुख्याध्यापक किंवा प्रकल्प अधिकारी यांची सही

अर्जासोबत खालील दाखले जोडले आहेत.

१.

२.

३.

परिशिष्ट "क"

अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थिनीचे गळतीचे प्रमाण कमी करण्यासाठी शिष्यवृत्ती यावर्षाकरिता

विद्यालयाचे / संस्थेचे नाव :

अ. क्र.	विद्यार्थिनीचे संपूर्ण प्रथम आड नाव	निवास/ गाव/ तालुका/ जिल्हा	जात व पोट जात	चालू वर्षी शिकत असलेला वर्ग	मागील वर्षी शिकत असलेला वर्ग	मागील वर्षी पास झालेल्या परिक्षेचे नाव व वर्ष	मागील वर्षी परिक्षेत मिळालेल्या गुणांची वारी	मागील वर्षी मंजूर झालेल्या शिष्यवृत्ती कालावधी व रक्कम	निवासी किंवा अनिवासी	महाविद्यालयात वसतीगृहात प्रवेशाचा दिनांक	मंजूर करण्यात आलेली शिष्यवृत्ती
											शिष्य-वृत्ती कालावधी १२ शिष्य-वृत्ती मासिक दर १३ एकूण शिष्य-वृत्ती १४ मंजूर शिष्य-वृत्ती रक्कम १५
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२